

ГРОМАДСЬКІ РАДИ ЯК МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА КУЛЬТУРНУ ПОЛІТИКУ

Костянтин Донченко

З кожним роком поглиблюється взаємодія громадських організацій з органами місцевого самоврядування та органами державної влади у сфері культури. Значення культурної політики у житті суспільства важко переоцінити, тому до неї постійно прикута увага. Сучасні суспільно-політичні процеси вимагають переосмислення підходів до побудови культурної політики та розширення участі громадськості у її плануванні та

реалізації.

Залучення громадських організацій до реалізації політики, в т.ч. культурної, поступово стає світовим трендом. Розглядаючи роль держави як сервісної інституції неможливо обійтися без участі громадськості, яка визначає та бере участь у наданні послуг державою. У процесі задоволення потреб суспільства громадські організації займають місце між державою та громадянами країни – вони представляють інтереси окремих груп, але не обмежені у методах досягнення.

Громадські організації можуть впливати на вироблення культурної політики різними шляхами:

- 1) безпосередній вплив – розв’язання проблем, які не можуть бути вирішені державою;
- 2) консультативний – направлення державної політики у відповідне русло;
- 3) інноваційний – розробка та демонстрація нових шляхів вирішення проблеми;
- 4) наглядовий – контроль за виконанням державної політики [1, с.217].

Одним із шляхів методів впливу громадських організацій на органи влади є громадські ради, створені при органах місцевого самоврядування або органах виконавчої влади. Безпосередньо діяльність громадських рад досліджували А. Береза, А. Колодій, А. Крупник, А. Круглашов, М. Лациба, А. Ткачук, Л. Усаченко, Ю. Шайгородський.

Громадські ради створюються як колегіальні виборні консультативно-дорадчі органи при органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Серед завдань громадських рад: подання ОБВ обов'язкових для розгляду пропозицій щодо підготовки проектів нормативно-правових актів з питань формування та реалізації державної політики у відповідній сфері; проведення громадської експертизи та громадської антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів; здійснення громадського контролю за

врахуванням ОБВ пропозицій та зауважень громадськості; організація публічних заходів для обговорення актуальних питань розвитку галузі чи адміністративно-територіальної одиниці. Діяльність громадських рад регулює постанова Кабінету міністрів від 03.11.2010 №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

До 2011 р. при Полтавській ОДА існувала Громадська колегія при голові ОДА, створена у 2005 р. У грудні 2010 р. розпорядженням в.о. голови Полтавської ОДА В. Животенка від 22 грудня 2010 р. №490 було розпочато процес формування громадських рад при держадміністраціях та при міськвиконкомах у Полтавській області [2]. У січні 2011 р. на установчих зборах створено громадську раду при ОДА у кількості 90 осіб, яка переобиралася у 2013 та 2015 рр. Спостерігається постійне зростання інтересу до роботи громадської ради при ОДА: у 2013 р. до її складу увійшло 100 представників організацій громадянського суспільства, у 2015 р. – 132 представника [3]. Окрім громадської ради при ОДА, було створено 25 громадських рад при райдержадміністраціях у Полтавській області, 4 при міських радах міст обласного значення (Полтава, Комсомольськ, Лубни, Миргород), ради при територіальних органах центральних органів виконавчої влади. Політичні події 2013 – 2014 рр. привели до підвищення уваги до участі громадськості. На позачерговій сесії обласної ради у лютому 2014 р. вирішено створити громадську раду при Полтавській обласній раді, що й було реалізовано у березні 2014 р.

Діяльність громадської ради при облдержадміністрації характеризується охопленням широкого кола питань, відповідно до інтересів її членів. У 2011 р. проведено 10 пленарних засідань на яких розглянуто 27 планових питань. У 2012 р. проведено 4 пленарних засідання, де розглянуто 7 питань, у 2013 р. – 6 засідань, на яких розглянуто 20 питань, у 2014 р. – 4 засідання, де розглянуто 10 питань.

Серед питань вага приділяється розвитку культурної сфери Полтавщини. У 2011 р. на засіданнях громадської ради розглядалися два питання галузі культури - про релігійну ситуацію та міжнаціональні відносини в області; стан та проблеми галузі культури та мистецтва в області та перспективи їх вирішення. У 2012 р. розглядалося питання про стан та проблеми освіти, молодіжної політики та перспективи їх вирішення; у 2013 р. - про відзначення 1025-річчя Хрещення Київської Русі; у 2014 р. - про заходи щодо відзначення на Полтавщині 200-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка. у 2015 р. заплановано розгляд питання про розвиток культури та спорту за 2014-2015 рр. [4]. Кількість культурних питань, розглянутих громадською радою, обмежена відсутністю профільної спеціалізації. Зважаючи на це, громадські ради при місцевих органах виконавчої влади та при органах місцевого самоврядування розглядають широке коло питань.

Вплив громадської ради на культурну політику визначається її інституційним характером. Громадські рада є консультативно-дорадчими органами, тобто їх роль обмежена консультативним та наглядовим аспектами.

Вплив громадської ради обмежений кількома факторами: активністю громадських організацій та особистою активністю їх представників, обраних до громадської ради; налагодженням взаємодії зі ЗМІ як каналом поширення інформації та засобом впливу; ставленням керівництва органу влади до громадської ради; професіоналізмом керівництва громадської ради; експертною та консультативною підтримкою громадських рад.

У 2015 р. роль громадської ради при ОДА зросла, зокрема завдяки листу голови обласної ради П. Ворони щодо обов'язковості подання проектів рішень сесій обласної ради тільки з висновками Громадської ради при ОДА [5]. Голова ОДА В. Головка також розпорядився подавати на розгляд облради рішення з обов'язковим узгодженням громадською радою. Таким чином, громадська рада отримала інструменти впливу розробку та прийняття рішень на рівні області. Їх використання дозволяє заблокувати або сприяти прийняттю рішень.

Таким чином, громадська рада виступає як механізм участі громадських організацій у виробленні політики на рівні відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Зважаючи на інституційно визначену роль громадських рад, їхнє значення полягає у налагодженні діалогу громадськості та влади, експертній участі у розробці державних та місцевих політик, виконанню наглядових функцій. У галузі культурної політики громадські ради мають значний потенціал долучитися не лише у консультативній сфері, але у безпосередньому виконанні культурних проектів, зокрема через власних членів – громадських організацій. Потребує розгляду також питання залучення громадських організацій до реалізації культурної політики через механізм конкурсного відбору виконавців проекту, що надасть змогу реалізовувати культурну політику в умовах конкурентної боротьби її виконавців. Це поліпшить якість культурних послуг та культурної продукції, забезпечить постійну увагу до культурної сфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основні способи взаємодії громадських організацій із державою / А. Матвійчук // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. — К., 2008. — Вип. 13. — С. 214-223.
2. Розпорядження в.о. голови Полтавської ОДА В. Животенка «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 22 грудня 2010 р. №490 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm-pl.gov.ua/docs/pro-zabezpechennya-uchasti-gromadskosti-u-formuvanni-ta-realizaciyi-derzhavnoyi-politiki>
3. Протокол установчих зборів за участю інститутів громадянського суспільства для формування нового складу Громадської ради при Полтавській обласній державній адміністрації від 17 лютого 2015 року // Полтавська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/protokol-ustanovchih-zboriv-za-uchastyu-institutiv-gromadyanskogo-suspilstva-dlya-formuvannya-n>

4. План заходів громадської ради на 2015 рік // Полтавська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/plan-zahodiv-gromadskoyi-radi-na-2015rik>

5. Відбулося засідання Секретаріату Громадської ради // Полтавська обласна державна адміністрація [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.adm-pl.gov.ua/page/vidbulosya-zasidannya-sekretariatu-gromadskoyi-radi>